

PSYCHOLOGY OF SOCIAL COMMUNICATIONS, INTERGROUP RELATIONS, MEDIA PSYCHOLOGY

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-312-5-41>

SOCIALIZATION OF STUDENT YOUTH

СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Osadcha L. A.

*Candidate of Psychological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Physical Education
and Psychological and Pedagogical
Disciplines
Uman National University
of Horticulture
Uman, Cherkasy region, Ukraine*

Осадча Л. А.

*кандидат психологічних наук,
доцент,
доцент кафедри фізичного виховання
та психолого-педагогічних дисциплін
Уманського національного
університету садівництва
м. Умань, Черкаська область,
Україна*

Студентство, яке має величезний творчий потенціал, здатне реально вплинути на перебіг і спрямованість подальших перетворень в Україні. Така соціальна роль і суспільно-історичне призначення студентської молоді потребує особливої уваги до неї з боку інститутів влади й передусім системи освіти, у якій відбувається професійне й громадянське становлення інтелігенції країни. Процес соціалізації студентської молоді відбувається в складних умовах нестабільності економіки, хаотизації соціальних зв'язків, які пов'язані з не завжди позитивними змінами в соціальній сфері, руйнування ідеологічно орієнтованої системи виховання молоді, перегляду системи цінностей і перебудови морально-психологічних конструкцій.

Як відомо, американський психолог Г. Парсонс запропонував термін «соціалізація» для визначення того процесу, який проходить людина протягом всього життя, набуття знань про суспільство і самого себе розвитку соціальних навичок та вмінь, інтерналізації всієї його культури. В зв'язку з цим процес, який об'єктивно відбувається, обумовлений потребою людини у своєму відтворенні та постійному вдосконаленні. Людина, народжується не готовою до життя

в суспільстві, а повинна, якщо хоче реалізувати себе як індивід, пройти процес олюднення, складовими частинами якого є засвоєння соціального досвіду, традицій, набуття та в необхідних умовах оновлення (компенсація) соціальної ролі та соціального статусу (7.30).

Соціалізація особистості, розглянута з погляду засвоєння соціального досвіду в умовах його цілеспрямованої, спеціалізованої організації (якою і є навчання у вузі), виявляється як сукупність всіх освітніх впливів. Саме освіта (у ряді інших суспільних інститутів) виконує свою функцію, що соціалізує, прилучаючи індивіда до життя в суспільстві шляхом передачі йому системи цінностей, знань і навичок.

Проблема соціалізації студентів під час їх освітньої діяльності в закладах вищої освіти перебуває в полі зору дослідників з початку ХХ століття. Першими науковцями, які досліджували аспект соціалізації були Тард Г., Гіддінгс Г., Лебон Г., Дюркгейм Е., Моса М., Бугле М., Парсонс Т. та інші.

Соціалізація студента вищого навчального закладу розглядається як провідна мета, що має практичне спрямування. У закладах вищої освіти соціалізація студентів здійснюється в кількох аспектах:

- формування студентської особистості, повноцінного громадянина;
- формування особистості студента як високоморальної людини, яка обізнана у галузі традицій та звичаїв соціуму, його історії та прагне до його розвитку та збереження визначеної історичної спадщини;
- формування особистості студента як професіонала високого рівня, який зможе зайняти своє місце в соціумі та працюватиме на його благо;
- формування особистості студента як інтелігентної особистості, яка сприятиме культурному розвитку соціуму та країни [5].

Під час навчання здобувачів освіти у закладах вищої освіти визначають п'ять ключових моделей соціалізації:

– «стихійна» соціалізація – соціалізація, яка ґрунтується на підкоренні студента загальним вимогам, але при цьому студенти не бачать себе в тій професії, освітню кваліфікацію з якої вони здобувають;

– «позауніверситетська» соціалізація – в межах навчального закладу студент здобуває базові знання з освітнього профілю, але сам заклад та соціальні зв'язки, які формуються в ньому, поза межами навчальної діяльності студента не цікавлять і не приваблюють його;

– «традиційна» соціалізація – формування особистості студента відбувається за рахунок зовнішніх впливів керівництва або наукової спільноти вищого закладу освіти, сам студент в такій моделі, проявляє

пасивність, додаткових заходів, які б сприяли його саморозвитку, він не вживає;

– «селекційна» соціалізація – під час навчання у вищих навчальних закладах здобувачі освіти не просто здобувають базові знання, а й прагнуть до саморозвитку та самореалізації через активну життєву позицію та залучення до професійної діяльності з метою професійного зростання з початку навчання;

– «гуманістична» соціалізація – самостійна діяльність студента, яка виражається у його прагненні сформувати себе як професіонала високого рівня для того, щоб стати гідним конкурентом на ринку праці [3; 6].

Таким чином, з одного боку, соціалізація як результат припускає освоєння людиною визначених знань, зразків і моделей поведінки відповідно до загальноприйнятої системи цінностей. З іншого боку, – соціалізація об'єктивно обмежує перспективи становлення особистості, оскільки норми і правила, установлені суспільством, освітні стандарти та інші "обмежники" нівелюють її індивідуальні прояви.

Процес соціалізації здобувачів освіти вищих навчальних закладів є складним та багатограним, він має свою поетапну послідовність, передумови та принципи. Залежно від того, яка модель соціалізації студента виявляється актуальною, процес соціалізації має свої межі та свої особливості. Зважаючи на те, що соціалізація спрямована на формування цілісної особистості із стійкими принципами, системою цінностей, яка здатна зберігати, примножувати та передавати традиції соціуму наступним поколінням, вищі заклади освіти надають студентам можливість успішно реалізувати себе та пройти соціалізацію за тією моделлю, яка є для студента зручною. В закладах освіти студентам пропонується долучатись до громадської, навчально-виховної, навчально-дослідної діяльності. Створюються умови, сприятливі для становлення та розвитку дружніх та професійних стосунків, компетентнісного зростання студентів та якісної їх професійної підготовки.

Література:

1. Бойко Ю. Ю. Соціалізація майбутніх юристів в освітньому просторі вищого навчального закладу. *Актуальні проблеми психології*. 2010. № 7. С. 32–39.

2. Сірик С. Ф. Позанавчальна діяльність студентів як чинник успішної соціалізації особистості. *Вісник університету імені Альфреда*

Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2019. № 2(18). С. 124–128.

3. Шулигіна Р. А. Особливості професійної соціалізації студентської молоді в освітньому просторі ВНЗ. URL: <http://www>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-312-5-42>

**TRANSITION TO MULTILEVEL HIGHER EDUCATION:
CHALLENGES AND PERSPECTIVES**

**БАГАТОРІВНЕВА СИСТЕМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ,
ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ**

Dzevulska I. V.

*Professor, Head of the Department
of Clinical and Descriptive Anatomy
Bogomolets National Medical
University
Kyiv, Ukraine*

Дзевульська І. В.

*професор, завідувач кафедри
клінічної та описової анатомії
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Bezshanko M. A.

*Associate Professor at the Department
of Clinical and Descriptive Anatomy
Bogomolets National Medical
University
Kyiv, Ukraine*

Безштанько М. А.

*доцент кафедри клінічної та
описової анатомії
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Kaminskyi R. F.

*Associate Professor at the Department
of Clinical and Descriptive Anatomy
Bogomolets National
Medical University
Kyiv, Ukraine*

Камінський Р. Ф.

*доцент кафедри клінічної та
описової анатомії
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Система освіти в Україні складається із закладів освіти, наукових, науково-методичних установ, державних і місцевих органів управління освітою та самоврядування в галузі освіти. В Україні існує класифікація навчальних закладів за наступною градацією [2, с. 454]: